

APLICAREA REFORMEI AGRARE DIN 1945 ÎN FOSTUL JUDEȚ PUTNA

Ramona Miron

Una dintre temele istoriografiei contemporane, cu rezonanțe deosebite atât în viața politică, cât și în cea economică ale României în primele decenii postbelice, o constituie reforma agrară din 1945.

Revenirea cercetării istoriografice asupra acestei problematice se impune, în primul rând, datorită absolutizării criteriului ideologic în evaluarea semnificațiilor sale economice și politice. În cea mai mare parte, evaluarea urmărea justificarea procesului de sovietizare și socializare a agriculturii, în particular, și a vieții politico-economice, în general.

Cercetarea istorică locală, sporadică pe această temă, nu numai că nu a pătruns în miezul și diversitatea problematicei, dar a urmărit, unilateral, să sublinieze așa-zisul caracter revoluționar al reformei și, bineînțeles, locul și rolul Partidului Comunist în desfășurarea evenimentelor și imprimarea caracterului lor politic și economic.

Din această perspectivă, adâncirea cercetării istorice menită să surprindă întreaga complexitate a fenomenului fundamentată pe dezvăluirea adevărului, probat prin documentul istoric ca atare, se impunea ca o necesitate. Acesta este și scopul și conținutul lucrării de față.

Al Doilea Război Mondial și-a lăsat o puternică amprentă asupra agriculturii putnene datorită pierderilor suferite prin distrugerea de gospodărie țărănești, a inventarului viu și mort, a livezilor etc.

Sectorul agricol al județului Putna deținea în 1943 o suprafață de 343.900 ha din care terenul arabil ocupa 75.896 ha, fânețele și

pășunile se întindeau pe 57.994 ha, iar viile pe 14857 ha.¹

Ocupația de bază a populației o constituia necesitatea punerii în cultură și valorificare a terenului arabil și a suprafețelor ocupate de vița-de-vie.²

În toamna anului 1944, ingerința sovieticilor precum și asaltul comuniștilor asupra guvernului au accelerat procesul de degradare a economiei naționale și, în special, al agriculturii.

În ansamblul problemelor acestei etape din istoria României, problema agrară de însemnătate excepțională, a reprezentat piatra de încercare a pozițiilor reale ale tuturor forțelor social-politice din țară față de cerințele obiective ale societății românești.³

În timpul guvernului prezidat de generalul N. Rădescu, la 15 decembrie 1944, a fost constituită o Comisie pentru studierea reformei agrare formată în majoritate din reprezentanți ai moșierimii care, sub pretextul „studierii” problemei agrare, a amânat la nesfârșit soluționarea ei.

În aceste condiții, la 20 decembrie 1944, președintele Consiliului de Miniștri și ministrul Afacerilor Interne, general adjutant Nicolae Rădescu a dispus prefecturilor și preturilor să cerceteze care sunt părerile sătenilor asupra exproprierii agrare și a obștilor sătești. Raportul cu propuneri urma a fi trimis Oficiului de Documentare și Studii Administrative al Ministerului Afacerilor Interne din București.⁴

Prefectura județului Putna se conformează ordinului și dispune preturilor din județ să cerceteze și să întocmească rapoarte privitoare la exproprierea agrară.

¹ **Monografia județului Putna**, Tipografia și Legătoria de Cărți „Cartea Putnei” – Alex. P. Alexandrescu, Focșani, 1943, p.60

² *Ibidem*, p.64

³ **Istoria poporului român**, coordonatori A. Oțetea, I. Popescu-Puțuri, I. Nestor, M. Berza, V. Maciu, Editura Științifică, București, 1970, p.610

⁴ Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita: A.N.Vn.), fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 49/1944, f. 148

Astfel, la 10 ianuarie 1945, Pretura Plasei Adjud informa Prefectura Putna că „*locuitorii nu sunt preocupați de problema reformei agrare, în măsura în care sunt preocupați pentru restabilirea liniștii și siguranței avutului lor pe care-l au în prezent. Locuitorii comunelor Pufești și Ciorani, pe hotarul cărora este moșia cea mai mare din plasă a Moștenitorilor Săbăreanu, susțin că moșiile sunt foarte bune, constituind în vremuri de ani secetoși și neroditori, o rezervă pentru populația săracă. Sătenii din comunele cu izlaz puțin și fără izlaz, cum este comuna Parava, cer a li se da printr-o reformă agrară loturi suficiente pentru izlaz. Familiile sărace a luptătorilor de pe front cer teren arabil. În privința obștilor satești au mai fost discuții și în anii trecuți, însă țăranii s-au pronunțat contra, neadmițând a se despărți de pământul proprietate individuală*”⁵.

Tot la 10 ianuarie 1945, Pretura Plasei Panciu raporta Prefecturii județului Putna că:

„1) sătenii socotesc exproprierea agricolă ca o obligațiune a statului și ca o necesitate economică pentru existența familiilor lor

2) sătenii sunt contra obștilor satești ca o proprietate a pământului expropriat, ei dorind împrumietărirea individuală

3) părerea acestora e ca să se facă exproprierea marilor proprietari și împrumietărirea individuală acolo unde va fi pământ.

4) pentru a înlătura inconvenientul economic născut din vechile împrumietăriri, se propune împărțirea țării în perimetre agricole comunale de câte 2000 - 3000 ha, după regiune, fără să ne atingem de dreptul de proprietate individuală, iar aceste perimetre să fie împărțite în 2 - 3 tarlale mari.

În felul acesta în primul an agricol de la aplicarea reformei se va putea face comasarea culturilor pe specii și deci raționalizarea agriculturii.

Pentru realizarea planului de cultură, executarea rațională a lucrărilor agricole, aprovizionarea cu mașini, unelte agricole, semințe,

⁵ *Ibidem*, f. 152

în comun și individual, se pot înființa obști sătești, căci numai atunci vor vedea sătenii că sunt necesare și le vor primi.

Raționalizarea agriculturii depinde însă tot de valorificarea produselor care trebuie făcută pe calitate de marfă și cu preț de echilibru față de produsele fabricate, necesare plugarului, căci omul poate fi exploatat și atunci când se depreciază sistematic produsul muncii lui față de alte produse pe care le cumpără, nu numai atunci când îi dai pământ în dijmă sau îl pui să lucreze cu ziua, plătindu-l cu mai puțin decât îi trebuie, cel puțin atât cât să-și poată întreține familia”.⁶

În Plasa Năruja, „sătenii doresc a fi împrăștiți cu pământ prin exproprierea marilor proprietari și privesc ca binevenite înființarea de obști sătești care ar urmări mărirea producției și exproprierea inventarului agricol.

Exproprierea în sens mai larg, urmărind colectivizarea terenului arabil și înființarea de obști sătești, care ar avea ca scop cultura în comun a pământului, este privită ostil de săteni, care manifestă chiar teamă față de astfel de perspective”.⁷

Cât privește părerea locuitorilor din Plasa Focșani referitoare la înfăptuirea reformei agrare, Pretura acestei Plase înaintează un Raport către Prefectura județului Putna în data de 21.I.1945:

„1) Exproprierea este așteptată cu viu interes de toți micii agricultori, de luptătorii din cele două războaie mondiale, precum și de urmașii lor.

2) Majoritatea sunt pentru exproprierea a 50 ha de la marii proprietari.

3) Împrăștierea este reclamată numai în cazul în care sunt asigurate condițiile pentru ca această operațiune să aibă un caracter definitiv

4) Recompensarea luptătorilor de pe front să se facă în raport

⁶ *Ibidem*, f. 153

⁷ *Ibidem*, f. 154

cu gradul de invaliditate, de starea materială, de decorațiile pe care le posedă aceștia.

5) Împroprietărirea să fie individuală că în vechile reforme agrare.

6) Obștile satești nu sunt reclamate.

Sătenii recunosc avantajele lucrării în comun a proprietății membrilor obștei – pe tarlale – însă această problemă nu e realizabilă deoarece proprietatea totală a fiecărui membru actual sau viitor, este compusă din mai multe trupuri mici prin vânzări, înzestrări, cerând posibilitatea unei comasări, lucru nedorit din cauza calității pământurilor din divesele puncte de pe teritoriile comunelor.

Sunt bănuitori și nu privesc bine obștile, considerând că sunt începutul desființării proprietății individuale”⁸.

Plasa Vidra „fiind situată în regiune de munte are foarte puține terenuri cultivabile și astfel locuitorii sunt săraci, căci produsele lor nu le sunt suficiente pentru hrană de la o recoltă la alta, din care cauză majoritatea locuitorilor sunt nevoiți să cumpere cereale începând din luna decembrie a fiecărui an.

Acea minoritate care nu este nevoită să cumpere cereale o formează locuitorii împroprietăriți în regiunile cu terenuri cultivabile din estul județului. Deci dacă și restul locuitorilor ar fi împroprietăriți tot în acea parte sau în altă parte a județului cu terenuri cultivabile, ar putea să recolteze cereale necesare hranei lor până la noua recoltă, ba ar putea să producă și prinosuri, așa cum produc în prezent locuitorii împroprietăriți în Soveja, deși în hotarul comunei lor nu au deloc terenuri cultivabile.

Locuitorii comunei Vidra cred că este necesară împroprietărirea, chiar și în cazul când ar fi împroprietăriți în altă parte decât în comuna lor; mai ales că și azi majoritatea lucrează terenuri în dijmă la zeci de kilometri distanță. Ei țin foarte mult la proprietatea individuală și resping ideea de obște.

În plasa Vidra obștile existente au ca proprietate numai păduri.

⁸ Ibidem, f. 125.

În privința exproprierii obștilor existente unii doresc acest lucru și împărțirea lor la săteni în proprietăți individuale, iar alții vor menținerea lor în proprietatea colectivă, aceștia fiind locuitorii care în mod abuziv trag foloase prin pășunatul în păduri și poieni sau chiar prin ieșirea fânului din poieni”.⁹

La 24 ianuarie 1945, Prefectura județului Putna trimite răspuns ordinului dat de președintele Consiliului de Miniștri, general Nicolae Rădescu, făcând o sinteză din cercetările realizate și pe baza rapoartelor primite de la preturile din județ, referitoare la părerile sătenilor asupra exproprierii agrare și a obștilor sătești, constatându-se următoarele:

„1) sătenii socotesc exproprierea agricolă ca o obligațiune a Statului, ca o necesitate economică pentru existența familiilor lor și ca o recompensă pentru luptătorii de război și urmașii lor.

2) Majoritatea doresc ca maximum proprietăți mari expropriate să fie de 50 ha.

3) Împroprietărirea este reclamată numai în cazul când sunt asigurate condițiile, pentru ca această operațiune să aibă caracter definitiv.

În caz contrar împroprietărirea să fie soluționată după încheierea păcii.

4) Recompensarea luptătorilor de război să fie în raport cu invaliditatea, starea materială, numărul copiilor și importanța decorațiunilor pe care le posedă.

5) Împroprietărirea să fie individuală.

6) Sătenii sunt contra obștilor sătești ca proprietate a pământului expropriat, ei dorind împroprietărirea individuală.

În concluzie, exproprierea în sens mai larg care ar privi orice întindere de teren urmărind colectivizarea terenului arabil și înființarea obștilor sătești, care ar avea ca scop cultivarea în comun a pământului este privită ostil de țărani, care manifestă chiar teamă față de astfel de perspective.

⁹ *Ibidem*, dosar nr. 86/1944, f. 47

*Mentalitatea săteanului român este adânc implementată în sistemul existent al proprietății individuale și orice măsură care i-ar mări și îmbunătăți sistemul de cultură al acestei proprietăți este bine privită, iar instituirea de măsuri contrare ar fi primite cu multă rezistență și ar produce nemulțumire”.*¹⁰

Temperatura politică crește brusc la începutul lunii februarie 1945, pe fundalul publicării Platformei de guvernare a Frontului Național Democrat.

La 10 februarie 1945, Frontul Național Democrat și Partidul Național Țărănesc au prezentat proiecte pentru aplicarea reformei agrare: maniștii preconizau exproprierea suprafețelor de peste 50 ha la șes și 30 ha la deal și munte, iar Frontul Plugarilor lansa un „*Manifest*” cerând reforma agrară imediată prin exproprierea moșiilor de peste 50 ha.¹¹

*„Sutele și sutele de mii de patrioți-muncitori, țărani, ingineri, agronomi, profesori, preoți, medici, meseriași, funcționari – care alcătuiesc Frontul Național Democrat, au hotărât: Reforma agrară trebuie înfăptuită!”*¹²

În condițiile ocupării țării de către forțele armate ale URSS și sub controlul comuniștilor, aflați în permanentă ascensiune pe scena vieții politice, guvernul dr. Petru Groza a coordonat practic între 1945-1947 prima etapă a sovietizării. În această etapă preliminară epocii comuniste, guvernul dr. Petru Groza a luat o serie de măsuri menite să grăbească ritmul sovietizării, să asigure trecerea directă la etapa desemnată pompos ca fiind cea a construcției desfășurate a orânduirii socialiste, iar în perspectivă, a celei comuniste.¹³

¹⁰ *Ibidem*, dosar nr. 49/1944, f. 149

¹¹ Gh. Onișoru, **România între anii 1944-1948. Transformări economice și realități sociale**, Fundația Academia Civică, București, 1998, p.42

¹² **România. Viața politică în documente. 1945**, Arhivele Statului din România, coordonator: Ioan Scurtu, București, 1994 , p.225

¹³ I. Scurtu, Gh. Buzatu, **Istoria românilor în secolul XX**, Editura Paideia, București, 1999, p.511

Instalat la 6 martie 1945, guvernul Petru Groza a purces la legiferarea și definitivarea principalei reforme la ordinea zilei – reforma agrară.

Scopul declarat al reformei agrare era mărirea suprafețelor arabile și a gospodăriilor țărănești care au mai puțin de 5 ha, crearea de noi gospodării țărănești individuale pentru muncitorii agricoli fără pământ, înființarea prin apropierea orașelor și localităților industriale a unor grădini de zarzavaturi pentru aprovizionarea muncitorilor, funcționarilor și meseriașilor, precum și pentru rezervarea unor terenuri pentru școli agricole și ferme experimentale model în vederea ridicării nivelului culturilor agricole.¹⁴

Regimul exproprierii, conform art. 3, se aplica terenurilor agricole care depășeau 50 ha, ale colaboraționiștilor cu Germania, ale criminalilor de război și ale celor vinovați de dezastrul țării, ale refugiaților de după 1944, ale absenteiștilor, precum și ale celor care în ultimii șapte ani consecutivi nu-și cultivaseră pământurile în regie proprie.

Toate terenurile și bunurile agricole expropriate trec imediat în proprietatea Statului, fără nici o despăgubire.¹⁵

Conform art.8 erau exceptate de la expropriere: orezăriile, bunurile mănăstirilor, ale Eforiilor și Așezămintelor Spitalicești, ale Academiei Române și Casei Școalelor, ale Domeniilor Coroanei.¹⁶

Pentru desfășurarea reformei agrare, s-au înființat în județul Putna conform art. 9, Comitete Locale de Împroprietărire compuse din 7-15 membri, aleși de adunarea generală formată din toți plugarii fără pământ sau care au până la 5 ha. Aceste Comitete de Plasă, întocmesc tabele cu bunurile agricole care vor fi trecute asupra Statului și cu cei

¹⁴ **România. Viața politică în documente. 1945...**, p.225

¹⁵ **Istoria României între anii 1918 - 1981**, coordonator Aron Petric, Editura Didactică și Pedagogică, București, p.254

¹⁶ Gh. Onișoru, *op. cit.*, p.43

îndreptățiți la împrăștiere.¹⁷

În județul Putna au luat naștere Comitete de supraveghere în peste 20 de comune, cele mai active fiind cele din Focșani, Adjud și Mărășești.

Prefectul județului, lt. col. Teodor Botez, înștiința la începutul lui aprilie 1945 ca „*pentru executarea lucrărilor de reformă agrară se înființează pe lângă Prefectura județului Putna, Biroul Agrar compus din trei membri: avocatul județului ca șef al biroului, Damian Nicolae – șef al cancelariei și Mihăilescu Elena – subșefă de birou*“.¹⁸

Comisia de Plasă pentru reformă agrară a funcționat la Prefectura Putna.

Într-un Raport telefonic din 15 noiembrie 1945, prefectul Constantin Chele¹⁹ informa Ministerul Agriculturii și Domeniilor despre membrii din Comisia județeană de Reformă agrară, aceștia fiind:

- Vasile Tacu, din comuna Găgești ca reprezentant al Partidului Comunist

- Vasile Z. Necula, din comuna Vânători, reprezentând Partidul Social-Democrat

- C-tin Gheorghită, din Mircești reprezentând Frontul Plugarilor²⁰

Comisia de Îndrumare a reformei agrare pentru județul Putna s-a constituit în 11 ianuarie 1946 în urma unei întruniri la sediul Prefecturii, desemnându-se următorii membri:

- președintele comisiei – Ștefan Lăduncă
- prefectul Constantin Chele
- directorul Camerei Agricole Putna – Victor Bulinaru
- Vasile Tacu – membru al Partidului Comunist (com. Găgești)
- Vasile Z. Necula – membru al Partidului Social-Democrat (com.

Ciușlea)

¹⁷ A.N.Vn, fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 71/1945, f. 408

¹⁸ *Ibidem*, dosar nr. 69/1945, f. 18

¹⁹ *Ibidem*, f. 74

²⁰ *Ibidem*, dosar nr. 70/1945, f. 340

- Ion A. Enache – membru al Frontului Plugarilor (com. Vânători)²¹

Președintele Frontului Plugarilor cere ca toate Preturile să colaboreze cu Comitetele de Plasă în vederea aplicării reformei agrare, executării înșămânțării de primăvară și a altor acțiuni ale Frontului Plugarilor.²²

Moșierimea din județul Putna intervine pe lângă generalul Rădescu pentru a anihila acțiunile maselor țărănești, iar acesta îl trimite la Focșani pe ministrul Agriculturii, Ioan Hudiță. Însă încercările acestuia se soldează cu un eșec.

Demararea procesului de expropriere a declanșat un val de conflicte între moșieri și țărani, săvârșirea de numeroase abuzuri și nedreptăți la împărțirea pământului pentru cei ce urmau a fi împroprietăriți, astfel că în lumea satelor domnea o stare de haos.

Chiar dacă ministrul Agriculturii și Domeniilor, R. Zăroni a hotărât în 28 martie 1945, protejarea pădurilor particulare „*întrucât exproprierea acestora este în studiu*”, cerându-le autorităților de stat să oprească orice amestec și încălcări, în orice categorie de pădure și în administrația acestora, s-au constatat multe nereguli.

În Decizia Ministerială nr. 97/1945 se specifica:

„*Comitetul Local de împroprietărire care a făcut împroprietăririi și exproprieri în cuprinsul pădurilor, va ordona locuitorilor să se retragă din păduri, poieni și goluri, chiar dacă acestea au fost folosite ca fânează, pășune sau teren de cultură, Comisia de Plasă va supraveghea și opri toate imixtiunile în păduri.*”²³

Aceste ordine au fost date ca urmare a numeroaselor plângeri primite de la proprietari.

La 10 aprilie 1945, Societatea forestieră „Lamoș” S.A.R. din București, proprietară a pădurii Vulcăneasa din comuna Mera, județul

²¹ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 51/1946

²² Idem, fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 69/1945, f. 3

²³ *Ibidem*, f. 381

Putna, contestație bazată pe art. 3 din Legea de reformă agrară care prevedea exproprierea proprietăților care depășesc 50 ha și aparțin persoanelor fizice și nu ale celor juridice.

Referitor la acest caz, făcându-se cercetări, președintele²⁴ Comisiei de Împroprietărire și Expropriere din Odobești informa Prefectura Putna că s-au respectat deciziile Ministerului Agriculturii și Domeniilor, prin faptul că pădurea nu se mai află în curs de exploatare din 23 august 1944.

Se cere a se lua măsuri împotriva administratorului acestei societăți, inginer Gheorghe Miron, deoarece a derutat și împiedicat lucrările agricole, prin amenințări și arestări a locuitorilor împroprietăriți²⁵.

Ca urmare a cererii lui Alexandru Zisso, proprietar al pădurii Câmpurile, Ministerul Agriculturii și Domeniilor dispune *„să se lase liberă exploatarea pădurii și desfacerea materialelor lemnoase rezultate din tăiere, deoarece parte din acestea urmează a fi distribuite prin intermediul Subsecretariatului de Stat al Aprovizionării și Oficiului Lemnului de lucru, pentru consumul intern și aplicarea Convenției de Armistițiu cu U.R.S.S.”*²⁶

În 15 iunie 1945, Comisia de Expropriere din Plasa Vidra primește înștiințare de la Prefectura Putna despre ordinul Ministerului care prevedea restituirea terenurilor expropriate din cuprinsul pădurii Fetești – Câmpuri, proprietate a lui I. Chițu și A. Rădulescu.²⁷

O altă reclamație adresată Prefecturii Putna venea din partea lui Emil Rădulescu, în 17 iulie 1946, proprietar în comuna Găuri a 10 ha de teren arabil cosire și pădure care susținea că această suprafață i-a fost expropriată de Comisia de Expropriere din această comună. În urma anchetei efectuate s-a constatat că locuitorii nu au voie să culeagă

²⁴ *Ibidem*, f. 104

²⁵ *Ibidem*, f. 338

²⁶ *Ibidem*, f. 286

²⁷ *Ibidem*, f. 359

iarba cosită de pe acest teren, deoarece cosirea nu intră în expropriere și era considerată un abuz.²⁸

Încălcarea prevederilor Legii de reformă agrară din 23 martie 1945 nu s-a rezumat doar la păduri, ci și la proprietățile mai mici de 50 ha sau la suprafețele ocupate de vii.

Numeroase abuzuri săvârșite prin exproprierea viilor, care aveau un regim special ca și pădurile, au fost reclamate în comuna Neicu.²⁹

În comuna Câmpurile, locuitorii au pătruns în conacul moșiei lui Alexandru Zisso, ridicând de pe proprietatea acestuia 40 bușteni de brad.³⁰

O altă plângere venea din partea Elenei Garoflid, deținătoare a pădurii din comuna Boțârlău, datorită faptului că locuitorii din această comună și cei din Suraia i-au tăiat pădurea.³¹

Maria Holban, proprietară a pădurii Conțești din Sascut era nemulțumită pentru că i s-au expropriat din pădurea sa, poienile mai mici de 3 ha, iar locuitorii împrumătați au început să devasteze pădurea.³²

Un alt incident s-a constatat în comuna Diochești, unde grupuri de oameni din Crucea de Sus în frunte cu Grigore Anghel și Costică I. Baloș, au împărțit via, proprietate a ing. Dan Cristescu, la diferite persoane din Crucea de Sus.³³

În comuna Anghelești, administratorul pădurii Pârâul Negru, M. Davidsohn, se plânge că locuitorii devastează poienile și taie ierburile din pădure.³⁴ Însă conform declarației notarului comunei, Apostol Chirilă, sătenii au mai avut acordul Primăriei, care i-a anunțat că pot

²⁸ *Ibidem*, dosar nr. 70/1945, f. 16, 17

²⁹ *Ibidem*, f. 354

³⁰ *Ibidem*, f. 355

³¹ *Ibidem*, f. 361

³² *Ibidem*, f. 362

³³ *Ibidem*, f. 368

³⁴ *Ibidem*, f. 372

merge să cosească poienile „*Golu*” și „*Cireșul*” pe care le invadaseră locuitorii din Coțofănești. Astfel, locuitorii anunțați au mers la coasă în iunie 1945, observând că printre ei erau și urzii formați pentru a expropria forțat poienile, purtând arme militare în spate.³⁵

O reclamație referitoare la împărțirea viei Hanul Sturei a fost înregistrată din partea ing. Dan Costinescu, proprietar al viei din comunele Mănăstioara și Diocheți.³⁶ La 30 noiembrie 1945, Primăria comunei Fitionești raporta Prefecturii Putna că „*Locuitorii din Movilița, Păunești, Diocheți, Mănăstioara, Pădureni nu se supun ordinelor date pentru a se opri de la tăierea pădurilor lui Apostoleanu.*”³⁷

Un caz asemănător a avut loc și în Suraia, unde Comitetul de Împroprietărire, împreună cu mai mulți membri au parcelat pădurea d-lui Grigorescu și au început tăierea. Deși li se pusese în vedere să se oprească, aceștia nu se supun fiind instigați de președintele Comitetului – Paraschiv Haimana – motivul fiind că acest teren era inundabil și trebuia supus exproprierii.³⁸

Numeroase pagube produse prin devastarea pădurilor de către țărani au fost semnalate și în comunele Orbeni³⁹ și Câmpuri.⁴⁰

Administratorul pădurii Bâlea, proprietate a lui I. Săbăreanu, reclama că „*în 28 iunie 1945 s-au expropriat toate poienile și ochiurile de poieni din această pădure, acest fapt constituind o încălcare a legii.*”⁴¹

Tot despre încălcarea legii vorbim și în cazul primarului comunei Străoane de Jos, Popescu Ioan, care în zilele de 1 și 2 aprilie 1945, a intrat pe proprietatea maiorului Ion C. Ghâțză împreună cu peste o

³⁵ *Ibidem*, f. 392

³⁶ *Ibidem*, f. 425

³⁷ *Ibidem*, f. 426

³⁸ *Ibidem*, dosar nr. 73/1946, f. 7

³⁹ *Ibidem*, f. 51

⁴⁰ *Ibidem*, f. 84

⁴¹ *Ibidem*, dosar nr. 69/1945, f. 499

sută de săteni și prin instigații la dezordine și răzvrătire, i-a îndemnat pe aceștia să devasteze via în suprafață de 8 ha a proprietarului. De asemenea, au spart și crama sub pretextul realizării inventarului agricol al uneltelor și recoltei.⁴²

Realizarea procesului de expropriere nu a fost lipsită însă de conflicte între țărani, conflicte rezultate din ocupări ilegale de terenuri, dar și din nedreptățile săvârșite de organele însărcinate cu înfăptuirea reformei agrare în județul Putna.

Locuitorii din Jorăști și Mândrești au acaparat moșia Angelei Chivu, de 22 ha din Focșani, în vederea exproprierii.⁴³

Și moșia lui Gheorghe Dudescu din comuna Răstoaca, lucrată de sătenii din Suraia, a fost ocupată forțat de către cei din Răstoaca.⁴⁴

Prefectura Putna înștiința la 16 aprilie 1945 Prefectura Tecuci, că țăranii din Corbasca, din județul Tecuci, au trecut Siretul și au parcelat 150 ha teren de pe teritoriul comunei Mândrișca.⁴⁵

Delegați ai Plasei Adjud au întreprins cercetări, în acest sens deplasându-se în comuna Mândrișca unde au constatat că: „*teren expropriabil pe teritoriul acestei comuni, în afară de o întindere de 150 ha islaz, proprietate a Anei Diamandi, nu există. Prin expropriere se va ivi un conflict între locuitorii celor două comune. Terenul împărțit de locuitorii din Corbasca este la o depărtare de 8 km de această comună și 1 km față de Mândrișca*“.⁴⁶ În 23 iunie 1945, Pretura Plasei Adjud decide că acest islaz aparține comunei Mândrișca și este situat în dreapta Siretului⁴⁷.

Și terenul din Florești care fusese repartizat plugarilor din comuna

⁴² *Ibidem*, f. 69

⁴³ *Ibidem*, f. 88

⁴⁴ *Ibidem*, f. 92

⁴⁵ *Ibidem*, f. 114

⁴⁶ *Ibidem*, f. 115

⁴⁷ *Ibidem*, f. 385

Năruja pentru împrăștiere a fost ocupat ilegal de locuitorii din Mera.⁴⁸

O situație confuză o reprezenta situația satului Bodești-Spinești care a cerut să fie împrăștiat cu terenul de pășunat pe muntele Bodescu-Tisaru. Neavând alt teren pentru pășunat, autoritățile au permis preluarea terenului, dar cu astfel de pretenții au venit și plugarii din Tichiriș, Coza, Soveja și Spulber, născându-se numeroase divergențe.⁴⁹

Între comuna Andreiașu din județul Putna, satul Târâtu și comuna Dealul din județul Râmnicu-Sărat s-a născut un litigiu generat de faptul că neținându-se seama de limita între cele două județe, țăranii din Andreiașu au luat cu forța cca 90 ha teren cu culturi și islaz, care reveneau de drept satului Târâtu. Președintele Plasei Odobești a socotit că este nedrept ca acest teren să fie alocat satului Târâtu, arătându-se foarte ostil, aducând injurii și amenințări locuitorilor din Târâtu.⁵⁰

Primăria comunei Clipicești dorește mărirea islazului comunal prin atribuirea celor 14 ha islaz expropriate din moșia defunctului Teodor Ciucu, deoarece din lipsa de interes a obștii satului acest islaz a fost luat din 1922 de proprietar, iar în loc de islaz i s-a atribuit comunei un loc de pădure. În aceste împrejurări, vitele din comună au fost chinuite să se îngămădească pe o suprafață insuficientă de islaz.⁵¹

Tot în mod abuziv au fost ocupate 45 ha din moșia lui C. Alexandrescu de către locuitorii din Hângulești.⁵²

Conform Adresei Ministerului Agriculturii și Domeniilor din 3 aprilie 1945 către organele de aplicare a reformei agrare în județul Putna, s-au rezervat pe seama Camerei Agricole Putna:

terenul expropriabil din moșia Bahnele – Nemernița,

⁴⁸ *Ibidem*, f. 304

⁴⁹ *Ibidem*, f. 608

⁵⁰ *Ibidem*, dosar nr. 70/1945, f. 269

⁵¹ *Ibidem*, f. 67

⁵² *Ibidem*, f. 281

proprietatea Constanței Ghica din Focșani, la bariera de nord a orașului
 - 50 ha teren arabil din moșia Mărășești a lui Gheorghe U. Negropontes, cuprins între C.F.R. Focșani – Bacău - Mausoleul Mărășești, via „Sofia” și fabrica de produse chimice.⁵³

Sofia Tereza Negropontes a optat pentru moșia sa de 44,50 ha din județul Constanța, iar pe moșia acesteia din Mărășești cu o suprafață de 491 ha s-a aplicat integral reforma agrară.⁵⁴

La fel s-a întâmplat și cu moșia din județul Covurlui a lui C.C. Mavrocordat care a rămas cu proprietățile din comuna Domnești, iar Nicolae Lahovary renunța la moșia sa din Adjud⁵⁵, optând pentru cea din județul Ilfov.⁵⁶

În conformitate cu Legea de reformă agrară toate bălțile particulare, iazurile artificiale, mlaștinile și terenurile inundabile expropriate trec asupra Statului. Se impun măsuri pentru protejarea și conservarea inventarului pescăresc, precum și a construcțiilor care depind de ele și au fost expropriate.⁵⁷

În mai 1945, Preturile Plaselor Adjud, Panciu, Vidra, Focșani, Năruja au întocmit rapoarte prin care au adus la cunoștința Prefecturii Putna că în raza lor nu există bălți particulare, iazuri artificiale, mlaștini etc.⁵⁸

Prin Decizia Ministerială nr. 45585/13.04.1945 s-a hotărât că *„din terenurile ce urmează a fi expropriate să se rezerve cca 25 - 30 ha teren pentru cultivarea zarzavaturilor, destinate fabricilor de conserve alimentare, care aparțin Ministerului Agriculturii și Domeniilor și care se găseau la Vidra”*.⁵⁹

⁵³ *Ibidem*, f. 21

⁵⁴ *Ibidem*, f. 78

⁵⁵ *Ibidem*, f. 14

⁵⁶ *Ibidem*, f. 56

⁵⁷ *Ibidem*, f. 512

⁵⁸ *Ibidem*, f. 513, 514, 515, 516, 517

⁵⁹ *Ibidem*, f. 278

Ferite de regimul exproprierii au fost orezăriile (conf. art. 8), care în județul Putna se aflau:

- pe moșia lui Sergiu Zamfirescu (com. Făurei) în suprafață de 4 ha
- pe moșia lui Ion și Andrei Zamfirescu (com. Făurei) în suprafață de 1,50 ha
- moșia Viorica General Dumitrescu (com. Bătinești) în suprafață de 16 ha
- moșia Cristea Daniel (com. Făurei) în suprafață de 8 ha
- moșia Elena Garoflid (com. Boțârlău – 43 ha⁶⁰)

Ca și exproprierea, nici împrumutarea (următoarea etapă în aplicarea Legii agrare din 23 martie 1945) nu a fost lipsită de incidente, ilegalități făcute de Comitetele locale de Împrumutarea sau nemulțumiri din partea celor îndreptățiți la împrumutarea.

În comuna Bolotești, proaspeții împrumutari pe moșia Dumitrei Sănătescu, au fost păgubiți datorită faptului că au realizat însămânșările de toamnă pe terenurile primite, dar proprietara moșiei, în urma contestațiilor făcute a câștigat procesul, fiind repusă în drepturi asupra proprietății expropriate.⁶¹

La 30 martie 1945, plugarul Tăugă Ștefan din comuna Petrești înainta o reclamație către Prefectura județului Putna menționând că „În octombrie 1944, când am auzit că se organizează Comitetul Frontului Plugarilor, condus de Miron Pirea, am trecut imediat la activitate. La împărțirea moșiei Margaretei Sion, mi s-a dat 1 ha loc arabil pe care l-am arat și însămânșat cu porumb. Astăzi mi s-a luat acest teren de către marea organizație și s-a împărțit altor locuitori care posedă 3-4-5 ha teren”.⁶²

Locuitorii din comuna Irești au fost nemulțumiți pentru că li s-au făcut nedreptăți la împărțirea pământului.⁶³

⁶⁰ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 52/1946, f. 271

⁶¹ Idem, fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 51/1945, f. 275

⁶² Ibidem, f. 326

⁶³ Ibidem, f. 311

În aceeași situație se găseau și plugarii din Ruginești care au înaintat petiții la 6 iunie 1945 către Pretura Plasei Adjud, plângându-se de neregulile comise la repartizarea terenurilor arabile.⁶⁴

La 17 iulie 1945, Pretura Plasei Focșani informa Prefectura Putna că „în comuna Petrești, mulți locuitori reclamă că au fost nedreptățiți la aplicarea legii de reformă agrară pe moșia Margareta Sion”.⁶⁵

Chetra I. Pricope, văduvă de 48 ani și cu cinci copii, înainta în 2 iunie 1945 o plângere către Prefectura județului Putna, pe motiv că prezentându-se la Primărie pentru a cere să fie împrăștiată, „a fost batjocorită de delegatul Andre Balaș pe toate străzile, susținând că nu a făcut copii pe seama lui pentru a primi pământ”.⁶⁶

Primarul comunei Jorăști, Năstase Ion, deplasându-se împreună cu locuitorii pentru a ara moșia inginerului Sclavone, acesta i-a amenințat cu moartea, susținând că are dreptul la 50 ha din moșie, dar Comitetul de Plasă nu i-a aprobat decât 10 ha.⁶⁷

Prefectul de Putna, Constantin Chele informa Ministerul Agriculturii și Domeniilor la 10 iulie 1945 că „locuitorii din plasa Gârlele - Odobești sunt nemulțumiți de d-l Săndulescu, Președintele Comitetului de Plasă pentru aplicarea reformei agrare, pentru că în toate lucrările sale nu respectă legea și întreține o permanentă stare de agitație”

Se cere Ministerului schimbarea președintelui de Plasă și instituirea unei anchete.⁶⁸

În comuna Orbeni, fostul Comitet de expropriere în frunte cu Costică V. Tănase, a comis multiple nereguli printre care împrăștierea acestuia, în același timp în trei locuri.⁶⁹

⁶⁴ *Ibidem*, f. 347

⁶⁵ *Ibidem*, f. 570

⁶⁶ *Ibidem*, f. 348

⁶⁷ *Ibidem*, f. 367

⁶⁸ *Ibidem*, f. 542

⁶⁹ *Ibidem*, dosar nr. 70/1945, f. 1

În 28 iunie 1945, Gheorghe Postolache, plugar în comuna Mândrești, adresa Prefecturii județului Putna o plângere în care susținea că „În baza Legii din 1921 a fost împrăștiat cu 1 ha teren din moșia lui I.Gr. Dragomir, din comuna Jorăști, județul Putna. Însă în ziua de 10 mai 1945, pe timpul când ara pământul a venit Primarul din Jorăști, Ion Năstase, însoțit de trei indivizi, care l-au înjurat și l-au legat cu un lanț, poruncindu-i plugarului că dacă vrea să scape cu viață, să plece.”⁷⁰

Plugarii din Fetești, comuna Câmpuri, reclamau la 27 august 1945 Prefecturii județului Putna, că trăind într-un sat sărac, fără pământ, au fost clăcași și dijmași pe proprietatea lui Negropontes din comuna Mărășești timp de 25 ani. În conformitate cu Legea de reformă agrară, ar fi trebuit să fie împrăștiți pe această moșie, însă aici au primit pământ alți oameni care mai dețin terenuri și care n-au lucrat niciodată pe moșia Negropontes⁷¹.

Și în comuna Biliiești s-au comis nelegiuiri prin faptul că primarul, Ștefanache Ezaru s-a împrăștiat pe el cu 4 ha teren arabil, iar Costică Mihalcea, membru în Comisia pentru Aplicarea Reformei Agrare, n-a satisfăcut doleanțele femeilor, aducând cuvinte injurioase la adresa văduvelor de război.⁷²

Într-un Raport informativ al Prefecturii județului Putna din martie 1945, se menționa că „s-au luat măsuri pentru aplicarea reformei agrare în județul Putna și împărțirea moșiilor boierești la cei îndreptățiți. În unele comune lucrările sunt în curs. Locuitorii împrăștiți lucrează la arăturile și însămânțările de primăvară.”⁷³

În data de 29 martie 1945, Primăria din Tichiriș informa Prefectura Putna, printr-o Adresă „Proprietăți cu terenuri mai mari de 50 ha, unele, mașini agricole și animale nu avem în această comună.

⁷⁰ Ibidem, f. 128

⁷¹ Ibidem, f. 208

⁷² Ibidem, f. 310

⁷³ Ibidem, dosar nr. 51/1945, f.327

Locuitorii din Tichiriș au muncit ani de zile în dijmă pe moșia fraților Sergiu și Alecu Zamfirescu de pe teritoriul comunelor Făurei și Mircești, iar o parte au lucrat pe moșia lui Cristea Daniel din Bătinești. Aceștia cer să fie împrăștiți pe aceste moșii, deoarece comuna Tichiriș face parte din regiunea de munte și este lipsită total de terenuri pentru cultură”.⁷⁴

O cerere asemănătoare venea din partea țăranilor din Găuri, aceștia dorind ca terenul pe care-l vor primi la împrăștiere să fie din moșiile pe care le-au lucrat în dijmă, adică cele ale lui Gh.U. Negropontes din Mărășești, ale lui Cristea Daniel din Bătinești și Alexandru și Sergiu Zamfirescu din Făurei, județul Putna.⁷⁵

Biroul de Reformă Agrară aducea la cunoștință Comitetului Local de Împrăștiere, spre soluționare, petiția a cinci membri ai Comitetului Județean – Frontul Plugarilor Focșăneni, care neavând pământ, iar comunele în care sunt domiciliați duc lipsă de terenuri pentru împrăștiere, și prin care cer câte 2 ha teren arabil din moșia lui L. Pană.⁷⁶

Sătenii din Mândrești, doreau să fie împrăștiți pe moșiile lui Constantin Rally și ale dnei dr. Ciomac, ultima aflându-se pe teritoriul județului Râmnicu-Sărat având o suprafață de 250 ha. Însă 78 ha se găsesc dincoace de Milcov și au fost muncite de locuitorii din Mândrești.⁷⁷

Comuna Vizantea a primit pentru împrăștierea celor îndreptățiți 60 ha teren arabil din moșia Elenei Manole din Bătinești.

În ziua de 16 aprilie 1945, plugarii s-au deplasat în această comună pentru a intra în posesia pământurilor, însă notarul din Bătinești le refuză împrăștierea pe motiv că toată moșia Elenei Manole a fost preluată de comuna Bătinești. În aceste condiții, plugarii au mers

⁷⁴ *Ibidem*, dosar nr. 69/1945, f. 47

⁷⁵ *Ibidem*, f. 53

⁷⁶ *Ibidem*, f. 51

⁷⁷ *Ibidem*, f. 93

la Mărășești pentru a se întâlni cu președintele Comisiei de Plasă, care după mai multe stăruințe le-a întocmit un Proces-verbal prin care repartiza comunei Vizantea 55 ha din moșia Dumitrescu, însă cu 5 ha mai puțin față de promisiunile inițiale.

Locuitorii din Vizantea susțineau că această comună este cea mai săracă din Plasa Vrancea, pentru că era situată la poalele munților, fiind astfel nevoiți să muncească în dijmă la dl General Dumitrescu din comuna Bătinești, deoarece, în unele locuri, proprietățile Statului ajungeau până la fereastra casei.

Cele 180 ha primite prin reforma agrară din 1921 le erau insuficiente față de comuna vecină – Câmpuri – care urma să mai primească câteva sute de ha în hotarele ei.⁷⁸

Primăria din Câmpuri, într-o Adresă către Prefectura Putna, cerea *„pentru satisfacerea împrumutării să i se repartizeze un procent de 250 ha, de preferință din moșia lui Negropontes, Mărășești“*.

Cererea era motivată de faptul că duceau lipsă de pământ arabil, iar *„pășunea fusese întrebuințată de cetățenii de mare nevoie și lipsă, făcând arături din trei în trei ani, iar alte ori și la cinci ani o singură dată.“*

Primăria declara că în Câmpuri *„erau mulți proprietari bogați, dar bogățiile lor constau în păduri, nu în teren arabil.“*⁷⁹

La 18 aprilie 1945, Prefectura Putna era informată despre situația satului Teiuș și a comunei Parava, care lipsite fiind de islaz, a determinat majoritatea locuitorilor să lucreze în arendă și să pășuneze vitele pe o suprafață de 40 ha din moșiile Atta Constantinescu și Toni Stoicovici, ambele așezate în comuna Răcăciuni.⁸⁰

Ca urmare a abuzului săvârșit de plugarii din Țifești, care au arat și însămânțat loturile cuvenite celor din Nistorești, prefectul Grigore Gafencu impune Primăriei Țifești, la 11 mai 1945, să-i găsească pe

⁷⁸ Ibidem, f. 121

⁷⁹ Ibidem, f. 235

⁸⁰ Ibidem, f. 148

vinovați și să retrocedeze terenurile țăranilor care le-au primit la înproprietărire.⁸¹

Potrivit unui Comunicat din 7 iulie 1945 dat de ministrul Agriculturii și Domeniilor, Romulus Zăroni, Prefectura județului Putna era însărcinată a lua măsuri pentru ca „*până la noi dispoziții să nu se mai trimită nici un îndreptățit la înproprietărire, evacuat sau refugiat în Banat și Transilvania, pentru așezări pe bunuri provenind de la germani. Toate disponibilitățile identificate până-n prezent au fost ocupate. Orice noi veniți nu vor putea fi satisfăcuți și ar provoca nemulțumiri justificate care trebuiesc evitate. Pe măsură ce noi disponibilități de terenuri și locuințe vor fi identificate, vă vom informa*“.⁸²

Ministerul Agriculturii și Domeniilor aducea la cunoștința generală în 7 aprilie 1945 că „*toți proprietarii de terenuri cultivabile vor fi nevoiți să lucreze pământul imediat și să ia toate măsurile pentru însămânțarea lor. În caz contrar aceste terenuri vor fi însămânțate prin grija Comitetelor satești, cărora le vor reveni și recoltele*”.⁸³

Pentru realizarea reformei agrare, pentru deplasările președinților de Comisii de Plasă dintr-o comună într-alta, le-au fost puse la dispoziție acestora mijloacele de transport necesare, care constau în vehicule care erau obligate să facă transporturi în cadrul muncii de război. Alimentarea și cazarea trebuiau să se facă în condiții normale și nu la prețuri de speculă.⁸⁴

În Plasa Focșani, mersul reformei agrare la 5 aprilie 1946 se prezenta astfel:

Comuna Biliștești – nu are proprietăți expropriabile

- s-au împărțit 30 ha din moșia lui Ionel Dragomir din Jorăști la 60 de îndreptățiți la înproprietărire

⁸¹ Ibidem, f. 295

⁸² Ibidem, f. 538

⁸³ Ibidem, f. 303

⁸⁴ Ibidem, f. 309

- fiecare a primit 0,50 ha.

Comuna Boțârlău – din moșia Elenei Garoflid s-au împărțit 156 ha la 150 locuitori

- fiecare a primit în medie 1 ha.

Pentru comunele Călienii și Ciușlea nu există date.

Comuna Făurei – proprietatea expropriabilă însumează 470 ha din moșiile: Cristea Daniel (380 ha), Sergiu Zamfirescu (40 ha), Alecu Zamfirescu (50 ha)

- în 4 - 5 aprilie s-a trecut la împărțirea moșiei lui Cristea Daniel.

Comuna Jorăști – suprafața expropriabilă era de 439 ha din care: 100 ha din moșia lui Alecu Dragomir, 183 ha din moșia lui Ionel Dragomir, 78 ha din cea a lui Melu Sclavone și tot 78 ha din moșia ing. Sclavone

- s-a efectuat doar măsurarea moșiilor

- neexecutarea în teren a lucrărilor de reformă agrară s-au datorat certurilor iscate între plugarii din Biliești, Jorăști și Suraia.

Comuna Mircești – suprafața expropriabilă măsura 493 ha adunate de la următoarele moșii: Alecu Zamfirescu (167 ha) Ion Zamfirescu (112,50 ha), Andrei Zamfirescu (112, 50 ha), Margareta Florin Sion (101 ha)

- împărțirea loturilor s-a realizat fără a deține tabloul cu numele celor îndreptățiți la împroprietărire

- s-a împărțit pământ la diferite categorii de persoane care nu intrau în prevederile art. 12 din Legea pentru reformă agrară.⁸⁵

Comunele Mândrești, Nănești și Nămolosa-Târg nu dețin proprietăți expropriabile și nici nu au de unde lua pământ pentru împroprietărire.

Comuna Nămolosa-sat – are o suprafață expropriabilă de 548 ha din moșia Filitis care încă nu s-a împărțit țăranilor

Comuna Petrești – proprietate expropriabilă – moșia Orleanu din comuna Mircești de 100 ha

⁸⁵ *Ibidem*, dosar nr. 72/1945, f. 1

- s-a împărțit la 73 persoane
- fiecare a primit între 1 - 1,50 ha.

Comuna Răstoaca – suprafața expropriabilă era de 204 ha adunate de la următoarele moșii: Gh. Dudescu (140 ha) Victor Bibescu (14 ha), Ștefan Gheorghiu (50 ha)

- nu s-a împărțit locuitorilor îndreptățiți pentru că cei din Suraia au ocupat terenurile

Comuna Suraia – 130 ha expropriate din moșia lui Basil Dumitrescu (80 ha) și cea a lui Ionel Drgaomir (50 ha)

- s-au împărțit la 414 locuitori
- fiecare a primit 0,50 ha

Comuna Vânători – s-au împărțit 96 ha din moșia Constanței Ghica la 92 locuitori

- fiecare a primit în medie 1 - 1,50 ha.

Comuna Vulturul – nu are proprietăți expropriabile

- I-au fost repartizate 130 ha din care: 90 ha pe teritoriul comunei Călieni care au fost acaparate de locuitorii din Hângulești din județul Râmnicu-Sărat, iar pentru restul de 40 ha sunt în conflict cu sătenii din Călieni.⁸⁶

Potrivit rapoartelor primite de Prefectura județului Putna de la Preturile din județ situația aplicării reformei agrare la 18 aprilie 1945 era următoarea:

- Plasa Adjud = s-au expropriat 1.658 ha
- Plasa Panciu = s-au expropriat 1.578
- Plasa Focșani= s-au expropriat 1.127 ha
- Plasa Odobești = s-au expropriat 528 ha
- Plasa Năruja = s-au expropriat 435 ha
- Plasa Vidra = nu s-a împărțit pământ.

Din 13.000 ha expropriabile s-au expropriat și împărțit la țărani 5.326 ha până la data de 18 aprilie 1945.⁸⁷

⁸⁶ *Ibidem*, f. 1 verso

⁸⁷ *Ibidem*, dosar nr. 71/1945, f. 87

Tot pentru această perioadă numărul celor îndreptățiți la împroprietărire se ridică la 12.412 țărani repartizați pe plase astfel:

- Plasa Vidra – 5.447 locuitori⁸⁸
- Plasa Adjud – 1.532 locuitori⁸⁹
- Plasa Focșani – 3.165 locuitori⁹⁰
- Plasa Năruja – 2.268 locuitori⁹¹

Tabloul cu situația numerică privind exproprierile și împroprietăririle la 2 mai 1945 pentru județul nostru⁹²:

Plasa	Moșii	Suprafața totală	Suprafața expropriată	Îndreptățiți
Focșani	47	4271	4271	3951
Adjud	13	2675	2505	3386
Panciu	21	3816	3716	2447
Odobăști	23	2369	2369	2562
Năruja	-	-	520 ha luate din Odobăști	1100
Vidra	1	500	500 ha luate de la Cincu 690 ha din Panciu	1427
TOTAL	104	13.631	13.301	14.873

La 2 aprilie 1945, Ministerul Agriculturii, Cabinetul pentru Reforma Agrară înainta o telegramă Prefecturii județului Putna anunțând judecătorii delegați ca Președinți ai Comitetelor de Reformă Agrară pe plase:

- Plasa Focșani – Davidoglu C.E.
- Plasa Adjud – Sătcoianu Gheorghe
- Plasa Odobăști – Mărgăritescu Stelian
- Plasa Năruja – Georgescu Sebastian
- Plasa Vidra – Georgescu Alexandru
- Plasa Panciu – Nedelcu Mihai⁹³

⁸⁸ *Ibidem*, f. 424

⁸⁹ *Ibidem*, f. 425

⁹⁰ *Ibidem*, f. 426

⁹¹ *Ibidem*, f. 427

⁹² *Ibidem*, f. 412

⁹³ *Ibidem*, f. 421

Pentru 14 mai 1945, Biroul pentru Reformă Agrară condus de Elena Mihăilescu, a întocmit o situație statistică privitoare la stadiul aplicării reformei agrare, furnizând următoarele informații:

Totalul moșiilor expropriate în întregime în județul Putna era de 9.764,50 ha.

Plasa Focșani

	Nr. moșiilor expropriate	Suprafața	Comuna
	1	296 ha	Boțârlău
	9	567 ha	Călienii
	3	222 ha	Ciușlea
	3	509 ha	Făurei
	5	525 ha	Mircești
	1	550 ha	Nămoloasa-Sat
	2	192 ha	Răstoaca
	4	167 ha	Suraia
	4	328 ha	Focșani
TOTAL	32	3397 ha	

Plasa Odobești⁹⁴

	Nr. moșii expropriate	Suprafața (ha)	Comuna
	4	173	Găgești
	3	154	Bolotești
	4	536	Ivănțești
	1	75	Odobești
	12	706	Florești
	1	24	Pătești
	4	158,50	Mera
	3	164	Câmpineanca
TOTAL	32	1990, 50 ha	

⁹⁴ *Ibidem*, dosar nr. 69/1945, f. 265

Plasa Adjud

	Nr. moșii expropriate	Suprafața (ha)	Comuna
	1	457	Adjud
	1	825	Pufești
	2	185	Orbeni
	4	425	Scurta
	1	87	Valea Seacă
TOTAL	9	1979	

Plasa Panciu⁹⁵

	Nr. moșii expropriate	Suprafața (ha)	Comuna
	3	560,25	Bătinești
	1	62,50	Clipicești
	1	100	Fitionești
	1	30	Mănăstioara
	1	35	Neicu
	8	1246,25	Pădureni
	1	100	Panciu
	1	217	Sat-Nou
	1	47	Țifești
TOTAL	18	2398 ha	

Totalul moșiilor expropriate integral cuprinde 91 moșii însumând o suprafață de 9.764,50 ha.

⁹⁵ *Ibidem*, f. 265 verso

Moșii care au rămas cu 50 ha în urma exproprierii:

Plasa	Comuna	Nr. moșii expropriate	Suprafața expropriată (ha)	Suprafața rămasă (ha)
Focșani	Călieni	2	50	100 ha (50 ha pentru fiecare moșie)
Odobești	Nici un caz			
Panciu	Bătinești	1	10 ha	50 ha
	Clipicești	1	19,116	50 ha
	Mărășești	4	771,1901	200 ha (50 pt.fiecare moșie)
Adjud	Orbeni	1	55	50
	Sascut	1	160	50 pt.cpt.Holban 50 pt.Maria Holban

550 ha au rămas la proprietari, iar 1.065, 3070 ha au fost supuse regimului exproprierii.

O a treia categorie de moșii expropriate o constituie cele care au păstrat câte 10 ha de fiecare.

Tabloul numeric al acestei situații, pentru județul Putna se prezenta astfel:⁹⁶

Plasa	Comuna	Nr. moșii expropriate	Suprafața exprop. în ha	Ha rămase pt. fiecare moșie
Focșani	Călieni	4	116	10 – total 40 ha
	Ciușlea	1	54	10
	Jorăști	5	432	10 – total 50 ha
	Mircești	1	26	10
	Răstoaca	1	40	10
	Vulturul	1	116	10
Odobești	Nu există cazuri			
Panciu	Bătinești	1	205,75	10
	Diochești	6	324	10 – total 60 ha
	Mănăstioara	1	164,50	10
Adjud	Domnești	1	204	10
	Drăgușani	1	47	10

⁹⁶ Ibidem, f. 266

Au fost expropriate 1.839, 25 ha rămânând la proprietari 240 ha. Suprafața totală expropriată în județul Putna până la 14 mai 1945 însuma 12.669,057 ha.

Suprafața împărțită țăranilor era de 11.390, 5.620 ha. Repartizată pe plase se prezenta astfel:

Plasa Focșani – 4.271 ha

Plasa Odobești – 1.190,50 ha

Plasa Panciu – 2.961,0620 ha

Plasa Adjud – 2.168 ha

În județul Putna au fost împrorietăriți până la această dată 12.710 plugari.

Plasa Focșani – 3.951 plugari

Plasa Odobești – 2.692 plugari

Plasa Panciu – 2.881 plugari

Plasa Adjud – 3.186 plugari

Plugarii împrorietăriți au primit de la un sfert de ha până la 2 ha în funcție de caz.

Terenul arabil rămas moșierilor se ridica la cifra de 790 ha. Din pământurile expropriate s-au arat și însămânțat 5.143 ha: Plasa Focșani = 1.345 ha; Plasa Odobești = 1.833 ha; Plasa Panciu = 541 ha; Plasa Adjud = 1.424 ha.⁹⁷

În 26 iunie 1945, numărul moșiilor expropriate crește la 124, totalizând 13.356,0570 ha, iar numărul celor care au primit pământ se ridica la 14.272 plugari.⁹⁸

Prin Legea nr. 310/20 aprilie 1945 s-a acordat ofițerilor decorați cu Ordinul „*Mihai Viteazul*” dreptul de a fi împrorietăriți cu 5 ha pământ, având obligația să-l muncească, Statul înzestrându-l cu inventar agricol necesar. Ministrul Agriculturii și Domeniilor a aprobat să se rezerve în fiecare comună 5% cel puțin, din suprafața care se expropriază, pentru diferite nevoi ale Statului, inclusiv nevoi de

⁹⁷ *Ibidem*, f. 266 verso

⁹⁸ *Ibidem*, dosar nr. 71/1945, f. 450

împroprietărire ale Cavalerilor Ordinului „*Mihai Viteazul*”. Aceste rezerve trebuiau să fie alese cât mai aproape de sat sau comună și din terenurile cele mai bune.⁹⁹

Loturile „*Mihai Viteazul*” reprezentau proprietăți ale Statului și erau distribuite cavalerilor cu răsplată. Dacă ultimii nu aveau un comportament adecvat, erau excluși din armată sau nu aveau moștenitori, lotul revenea statului.¹⁰⁰

Lot „*Mihai Viteazul*” îl constituia și terenul de cultură a Generalului Văitoianu, care se găsea în comuna Golești.¹⁰¹

Prin Ordinul telegrafic al Marelui Stat Major al Armatei nr. 45723/1945, adresat Prefecturii Putna, s-au dat dispoziții privitoare la modalitățile de împroprietărire cu 5 ha sau un loc de casă a ofițerilor și subofițerilor. În caz că în regiune nu exista pământ se plătea echivalentul în bani de către Ministerul Agriculturii și Domenii.¹⁰²

La 16 mai 1946, o comisie prezidată de judecătorul Tacu și compusă din: Constantin Chele (prefectul de Putna); Al. Pranischi – (subdirectorul Camerei de Agricultură Putna); V.V. Necula și C. Gheorghită (reprezentanți ai îndreptățiților la împroprietărire) și C. Gheorghită (secretar) a hotărât:

- Rezervarea a 25 ha pentru decorații cu Ordinul „*Mihai Viteazul*” din moșia Bibescu, într-un singur loc, pe teritoriul comunei.

- Camera Agricolă Putna va prelua aceste terenuri.

- Cele 25 ha teren arabil se vor distribui decorațiilor cu Ordinul „*Mihai Viteazul*”, care au depus cereri pentru împroprietărire și care nu posedă teren dat de Stat. Au fost aprobate cererile înaintate de general Dumitrescu Ioan, locotenent-colonel Mihăilă V. Simion, general Tănăsescu C. Ioan, colonel Manolescu A. Teodor și general Arbore P. Ioan.

⁹⁹ *Ibidem*, dosar nr. 69/1945, f. 395

¹⁰⁰ *Ibidem*, f. 81

¹⁰¹ *Ibidem*, f. 89

¹⁰² *Ibidem*, dosar nr. 193/1946, f. 8

Cereri, precum ale căpitanului Pascal¹⁰³ sau cea a căpitanului Mihalcea P. Constantin¹⁰⁴ au fost respinse, urmând a fi împrorietăriți în alt județ, deoarece în județul Putna nu mai existau loturi disponibile pentru împrorietărirea acestei categorii.

La 22 august 1945, Prefectura Putna dispunea Comitetelor¹⁰⁵ Locale de Împrorietărire să întocmească tabele cu situația ostașilor panduri din Divizia „Tudor Vladimirescu”, pentru a se lua măsuri să fie împrorietăriți.¹⁰⁶

Din analiza acestor rapoarte, au fost împrorietăriți 430 de panduri din Divizia „Tudor Vladimirescu”.¹⁰⁷

Nedreptățile care au însoțit împrorietărirea n-au ocolit nici această categorie (ostașii), multe familii rămânând fără pământ.

În Suraia și Paltin „*existau moșii care ar fi putut împrorietări toate familiile îndreptățite, dar boierii în legătură cu Comitetele de Împrorietărire au procedat în așa fel încât tot ei îl dețin*”.¹⁰⁸

Conform art. 6 din Legea pentru reformă agrară din 23 martie 1945, uneltele agricole și animalele de tracțiune trec asupra Statului proporțional cu suprafața de teren agricol expropriat și vor fi date țăranilor împrorietăriți. De asemenea, se vor crea Centre județene de închiriat mașini agricole pentru agricultori.¹⁰⁹

Situația inventarului viu și mort preluat de la proprietarii de moșii din județul Putna, este ilustrată în următorul tablou:

În aprilie 1945¹¹⁰

¹⁰³ *Ibidem*, f. 16

¹⁰⁴ *Ibidem*, f. 6

¹⁰⁵ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 52/1946, f. 105

¹⁰⁶ *Idem*, fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 70/1945, f. 77

¹⁰⁷ *Ibidem*, dosar nr. 69/1945, f. 614-702

¹⁰⁸ *Ibidem*, dosar nr. 70/1945, f. 222

¹⁰⁹ **România. Viața politică în documente. 1945...**, p.226

¹¹⁰ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 15/1945, f. 9

Felul mașinii	În funcțiune	Defecte
Tractoare	7	6
Batoze	10	2
Locomobile	7	2
Secerători legători	3	1
Secerători simple	10	-
Cositoare	3	1
Pluguri vite	16	11
Boroană	12	-
Greble mecanice	2	-
Prășitori	5	-
Trioare	2	4
Căruțe	6	-
Semănători	11	10
Vânturători	2	2
Cultivatoare	8	5
Pluguri tractor	-	13
Selectoare	-	2
Cai	1	-
Boi	12	-
Vaci	4	-

La 13 iunie 1945 Prefectura județului Putna informa Ministerul Agriculturii și Domeniilor că „*inventarul agricol expropriat de la marea proprietate trece în patrimoniul statului, prin Ministerul de Domenii, respectiv Camera Agricolă.*

Acest material, datorită stării de război are nevoie de verificări, reparații și conservare. Din inițiativa Camerei Agricole locale s-a înființat un centru de Motocultură cu atelierele respective, în fosta fabrică „Polatos”, din str. Pruncu, nr. 9, care este proprietate a Ministerului de Finanțe”.¹¹¹

¹¹¹ Idem, fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 69/1945, f. 376

Conform unui Comunicat din 17 noiembrie 1945, dat de ministrul Agriculturii, Camera Agricolă Putna era însărcinată „să ia în primire toate conacele moșiilor expropriate pînă la le folosi la adăpostirea mașinilor și animalelor. Se vor adăposti în primul rând mașinile care sunt în stare bună. Mașinile care nu sunt în funcțiune se vor împărți în două categorii: a) cele care au nevoie numai de reparații ușoare și care vor fi reținute la centrele de mașini și b) cele care au nevoie de reparații însemnate și care vor fi transportate la ateliere. Toate aceste mașini trebuie să aibă hotărârea de expropriere.”¹¹²

Dintr-un Raport din 30 ianuarie 1946 al Ocolului Agricol Suraia, adresat Camerei Agricole Focșani aflăm că „Nici pînă astăzi în afară de Nămolosa-sat, comitetele comunale nu au preluat inventarul viu și mort al proprietarilor care au fost expropriați. Dl Gheorghică – președinte de Plasă pentru împrumuturi nu a identificat inventarul care trebuie să rămână proprietarilor, raportat la suprafața pe care au păstrat-o, precum și uneltele care urmează a fi împărțite locuitorilor”.¹¹³

Cu ocazia inspecțiilor făcute în acest județ de către reprezentanți ai Ministerului Agriculturii și Domeniilor în februarie 1946, s-a constatat că „Diferite mașini agricole luate în primire în baza legii agrare nu se administrează bine, sunt adăpostite prost.

De asemenea, nu toate bunurile trecute asupra statului au fost luate în primire.”¹¹⁴

Ordinul Circular transmis de Ministerul Afacerilor Interne, Direcția Generală a Administrației, din 29 mai 1946 specifică „În conformitate cu dispozițiile articolelor 3 și 7 din Legea agrară, toate bunurile expropriate trec asupra statului fără nici o despăgubire. Veniturile produse de aceste bunuri pînă sunt date la împrumuturi, sunt efectiv ale statului. Aceste sume provin din vânzarea fructelor,

¹¹² A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 52/1946, f. 1

¹¹³ Ibidem, f. 13

¹¹⁴ Ibidem, f. 18

cerealelor sau a oricăror alte produse de pe terenurile expropriate (mori, uleinițe), precum și din vânzarea vitelor către Centrele de colectare etc.”¹¹⁵

Confiscarea uneltelor agricole și a animalelor de pe moșiile expropriate a constituit un aspect semnificativ, deoarece au fost folosite la dotarea noilor centre de închiriere a mașinilor agricole pentru țărani, aceste centre au reprezentat un salt în trecerea spre colectivizare.

Comitetele satești de expropriere trebuiau să rezerve pe seama comunelor câte un lot pentru grădina comunală de legume. Întinderile cuprindeau 200 mp de cap de familie. Conform telegramei dată de Romulus Zăroni Prefecturii Putna în 12 aprilie 1945 *„noiți împroprietăriți pe terenuri bune de zarzavaturi, erau obligați să le cultive în acest an numai cu legume.”¹¹⁶*

Rezervele pentru grădina comunală cuprindeau, conform unor statistici întocmită de Comisia Județeană de Îndrumare a Reformei Agrare, 163 ha.¹¹⁷

Cât privește executarea dispozițiilor art. 13 din Regulamentul Legii de reformă agrară, Ministerul Agriculturii și Domeniilor a decis:

„Să se constituie o comisie din care să facă parte Directorul Camerei Agricole Județene și șeful Serviciului Veterinar Județean, pentru a face cercetări și a întocmi un tabel cu locuitorii care au ferme model. Pentru a fi ferme model trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să fie exploatări agricole care practică o agricultură rațională, intensivă și să dețină instalații sistematice precum și inventar agricol viu și mort adecvat. Sunt considerate ferme model, fermele pentru: creșterea porcilor, vitelor de rasă, a hergheliilor, a păsărilor, cultivarea de semințe selecționate, care au inventar viu și mort adecvat. Rezultatele acestor cercetări trebuiesc finalizate până la 1 iunie 1945 deoarece din cauza numărului mare de cereri pentru

¹¹⁵ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 73/1946, f. 73

¹¹⁶ *Ibidem*, dosar nr. 72/1946, f. 5

¹¹⁷ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 52/1946, f. 207

*ferme model, se întârzie aplicarea reformei agrare”.*¹¹⁸

Comisia constituită în județul Putna, având în vedere necesitățile economice ale județului și pentru a se găsi cu ușurință semințe selecționate și reproducători, a avizat 10 ferme model din 15 cereri înaintate în acest sens de către proprietari.

Cele 10 ferme model avizate aparțineau următorilor moșieri:¹¹⁹ Constantin Pană (Ivăncești), Alice Săvescu (Ciușlea), Sergiu Zamfirescu și Chirysii Zamfirescu (Florești), Maria Holban (Sascut), Constantin Leonida și Sevastia Leonida (Pufești), Ion Săbăreanu (Domnești), Maria Săvescu (Ciușlea), Viorica gral C. Dumitrescu (Bătinești), Cristea Daniel (Făurei) și Aurel Pană (Ivăncești).

Nu s-au întrunit condițiile necesare pentru ferme model la următoarele cereri înaintate de: G.V. Apostoleanu (Panciu), Ana-Maria Agarici (Ciușlea), H. Baron (Călieni), Elena Garoflid (Boțârlău) și Al.V. Apostoleanu (Panciu).¹²⁰

Celor cărora li s-a lăsat ferma model prin legea de reformă agrară, sunt ilustrați în următorul tabel:¹²¹

Cui i s-a lăsat	Comuna	Suprafața (ha)	Din ce moșie
Costel Pană	Ivăncești	75	Ivăncești
Aurel Pană	Ivăncești	75	Ivăncești
Sevastia Leonida	Pufești	75	Ivăncești
Camera Agricolă Putna	Focșani	105	Constanța Ghica
Camera Agricolă Putna	Mărășești	50	Moștenitorii Negropontes
Ministerul Agriculturii	Boțârlău	5	Elena Garoflid
Camera Agricolă Putna	Focșani	70	Moștenitorii Constanța Ghica

¹¹⁸ Idem, fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 69/1945, f. 417

¹¹⁹ Ibidem, f. 421

¹²⁰ Ibidem, f. 418

¹²¹ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 52/1946, f. 53

Prefectul județului Putna, Constantin V. Chele, înainta o Adresă la 22 martie 1946, primului-ministru Petru Groza, prin care îi aducea la cunoștință acestuia din urmă că: „suprafața de 1300 ha pe care Ministerul Agriculturii și Domeniilor a ordonat să fie preluată de Camera de Agricultură Putna, crează grave perturbări în județ deoarece un număr important de comune ar fi excluse de la împroprietărire.

Sătenii au lucrat aceste terenuri în anul și toamna trecută și refuză să le predea. Legea agrară prevede 5% rezervă din totalul terenurilor expropriate, ceea ce i-ar reveni județului Putna 500 ha și nu 1300 ha.

Pentru județul nostru și 500 ha ar constitui o rezervă excesivă, pentru că are puțin teren arabil, fiind ocupat într-o mare proporție de vii și păduri. Propuneri ca pentru asemenea județe să se reducă rezerva de la 5% până la 2 - 3% și pentru județul Putna care are 10.000 ha expropriate, rezerva să fie de maxim 300 ha. Propunem ca aceste terenuri să nu se ia din mâna sătenilor în plină campanie agricolă și cu ocazia dării titlurilor de proprietate, când orice perturbări ar fi excluse, urmând ca delimitările loturilor de împroprietărire să se facă în toamnă, la fel și împărțirea titlurilor de proprietate.”¹²²

În urma aplicării reformei agrare s-au aprobat următoarele terenuri din moșiile expropriate ca rezerve de stat:¹²³

Moșia din care s-a făcut rezerva	Comuna	Suprafața (ha)	Mod de folosire
Constanța Ghica	Focșani	90	Fermă model
A.Zamfirescu	Focșani	270	Fermă model
Elena Garoflid	Boțârlău	5	Lot experimental
T.Filitis	Nămoloasa	30	Centrul agricol
D.Zamfirescu	Florești	96	Fermă model
C. și S.Zamfirescu	Florești	100	Fermă model

¹²² Idem, fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 73/1946, f. 32

¹²³ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 52/1946, f. 50

Aplicarea reformei agrare din 1945 în fostul județ Putna

C.Negropontes	Mărășești	50	Centru agricol
N.Păcleanu	Pădureni	100	Fermă model
G.Apostoleanu	Panciu	50	'Lot demonstrativ
E.Lahovari	Adjud	100	Fermă model
C.Mavrocordat	Domnești	50	Centru Agricol
Ion Săbăreanu	Pufești	150	Fermă model
Moștenitori C.Ghica	Focșani	70	Grădinărie
S.Zamfirescu	Florești	15	Grădinărie
C. și A.Pană	Ivănțești	60	Grădinărie
E.Lahovari	Adjud	8	Grădinărie
S.Zamfirescu	Făurei	10	Grădinărie
TOTAL		1254 ha	

La 30 aprilie 1945, Camera Agricolă Putna informa Prefectura Putna despre felul în care s-a făcut aprovizionarea agricultorilor lipsiți de semințe în județul Putna, și anume:

1) direct prin Camera Agricolă din fondul de 75.000 lei pus la dispoziție de Ministerul Agriculturii

2) prin intermediul cerealiștilor din Focșani cărora li s-au făcut forme prin Camera Agricolă de a aduce semințe excelente din alte județe, pe cont propriu, care apoi au fost blocate de Cameră și distribuite agricultorilor

3) semințe trimise de Ministerul Agriculturii

4) semințe din depozitele Camerei Agricole Putna

Delegații trimiși în județele excedentare de semințe au fost:

- ing. agr. C.Decuseară și conducătorul agricol Alecu Romanoaie în județele Constanța și Brăila

- ing. agr. F. Armeanca și ing. agronom Volcovinschi în județul Ialomița

- șefii de culturi agricole Andrei Dodi și Mihai Popa pentru județul Roman și restul Moldovei.¹²⁴

Distribuirea semințelor în județul Putna s-a realizat prin:

¹²⁴ Idem, fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 72/1945, f. 352

1) Camera Agricolă: 23 vagoane orz, 23 vagoane ovăz (din județele Constanța și Brăila), 50 kg zarzavat, 11.500 kg cartofi (din județul Roman) și 3.000 kg arpagic (județul Ialomița).

2) Cumpărarea semințelor de către Camera Agricolă de la cerealiștii din Focșani: 3 vagoane mazărice și 4 vagoane și jumătate de dughie

3) Blocarea de către Camera Agricolă Putna a semințelor aduse de cerealiștii din Focșani din alte județe: 9 vagoane orz, 15 vagoane ovăz, 6 vagoane mazărice, 12 vagoane dughie, 50 kg zarzavat o parte aduse din județul Brăila, iar o parte procurate de la producătorii din județul Putna

4) Semințe aduse de la Ministerul Agriculturii: 1 vagon și jumătate mazărice și 1 vagon și jumătate de dughie

5) Semințe luate din depozitele Camerei Agricole: 1.400 kg sfeclă și 1200 kg lucernă.

Prețurile la care s-au distribuit semințele au fost de: 66 lei – 1 kg orz; 75 - 83 lei – 1 kg ovăz (această diferență provine din acoperirea sumelor depuse drept locație la CFR Focșani); 800 lei – 1 kg arpagic; 110 lei – 1 kg mazărice; 200 lei – 1 kg dughie și pentru 1 kg cartofi s-a plătit 110 lei.¹²⁵

Documentele de arhivă ne oferă informații privitoare la situația însămânțărilor pentru Plasele Adjud, Biliiești, Panciu, Odobești, Zăbala și Vrancea la data de 2 decembrie 1945.

Pentru grâu s-a preconizat însămânțarea a 11.000 ha, dar s-au realizat 13353 ha.¹²⁶

Însămânțările cu secară s-au realizat pe 22 ha mai puțin deoarece inițial s-a propus însămânțarea a 50 ha.¹²⁷

Cu rapiță au fost însămânțate 10 ha teren arabil¹²⁸, iar cu orz

¹²⁵ *Ibidem*, f. 356 verso

¹²⁶ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 15/1945, f. 146

¹²⁷ *Ibidem*, f. 147

¹²⁸ *Ibidem*, f. 148

s-au însămânțat 45 ha, mai puțin cu 55 ha decât s-a propus la începutul campaniei agricole.¹²⁹

Cât privește situația arăturilor și aici s-a înregistrat un deficit, deoarece trebuiau arate 44.000 ha, iar până la data menționată erau arate doar 25.709 ha.¹³⁰

Articolul 21 din Legea de reformă agrară cuprindea o prevedere deosebit de importantă. Împroprietăritul primește pământ liber de orice datorii și obligații. Inserarea în textul legii a principiului plății pământului de către țăranii împroprietăriți a avut la bază exproprierea fără despăgubire a clasei moșierești. Plata de către împroprietăriți nu era făcută moșierilor, ci Statului. Prețul stabilit era mai mult simbolic, el fiind echivalentul unei recolte medii la ha, eșalonată în rate pe 10 ani pentru țăranii cu pământ puțin și de 20 ani pentru țăranii fără pământ.¹³¹

În realitate, lucrurile n-au stat așa, deoarece numeroși împroprietăriți au fost supuși la diverse taxe, din partea celor care se ocupau cu aplicarea reformei agrare.

La 28 aprilie 1945 Frontul Plugarilor cerea Prefecturii Putna „*să dea ordin tuturor comunelor din județ să interzică categoric încasarea oricăror sume ca impunere la suprafața împroprietărită*”

Această cerere venea datorită faptului că „*s-au constatat în județ cazuri de taxare a noilor împroprietăriți cu diferite sume, din inițiativa unor persoane care au amestec în aplicarea reformei agrare și fără aprobarea organizației centrale a Frontului Plugarilor, care realizează această reformă, legea reformei agrare neprevăzând vreo contribuție bănească din partea celor împroprietăriți*”

De asemenea, se mai menționa în Adresa înaintată Prefecturii Putna că celor care au primit pământ li se putea admite o contribuție,

¹²⁹ Ibidem, f. 149

¹³⁰ Ibidem, f. 150

¹³¹ Istoria poporului român..., p.614

dar numai în cazuri izolate pentru acoperirea unor cheltuieli strict necesare pentru plata măsurătorilor, a executării deplasărilor, dar nu sub forma impunerii la suprafața împrăștiată.¹³²

Exemplele despre bani luați ilegal de la noii împrăștiți, în județul nostru, sunt multiple.

Așa s-a întâmplat în comuna Cornățel, unde primarul a încasat de la cei care au primit pământ câte 500 lei de fiecare.¹³³

Locuitorii comunei Bâlca, din Plasa Adjud, au plătit Comitetului Local de Împrăștiare suma de 39.000 lei, ca o „mică cinste pentru osteneala făcută cu împărțirea pământului”¹³⁴ informa pretorul V. Terțan, Prefectura județului Putna.

Și în comuna Berești, tot din Plasa Adjud, Comitetul de Împrăștiare a încasat câte 500 lei de fiecare împrăștiat, fără chitanță și fără a depune banii.¹³⁵

Cât privește Plasa Vidra, Prefectura Putna primea un Raport în 31 mai 1945 în care se menționa că „în nici una din comunele plășii Vidra nu s-a impus sau încasat vreo taxă la locuitorii cu drept de a fi împrăștiți. În comunele Câmpuri, Irești, Mărăști, Negrilești, Răcoasa, Tichiriș, Tulnici și Vizantea, membrii comitetelor de împrăștiare au făcut unele încasări în mod benevol de la împrăștiți, variind între 200 și 2.000 lei de persoană, pentru acoperirea cheltuielilor de deplasare la Focșani și la moșiile expropriate pentru efectuare măsurătorilor. În comuna Bârsești s-a încasat în total suma de 10.500 lei pentru plata tractoarelor care au efectuat arăturile și pentru procurarea semințelor”¹³⁶

După aproximativ trei ani de la apariția Legii de reformă agrară – mai 1948 –, Ministerul Agriculturii și Domeniilor a fixat plata taxei

¹³² A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 69/1945, f. 283

¹³³ *Ibidem*, dosar nr. 51/1945, f. 141

¹³⁴ *Ibidem*, dosar nr. 70/1945, f. 230

¹³⁵ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 73/1946, f. 30

¹³⁶ *Idem*, fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 69/1945, f. 285

pentru lucrările cadastrale de măsurătoare, defalcare și parcelare a terenurilor expropriate la 240 lei de ha pentru noii împroprietăriți.¹³⁷

Dacă inițial s-a hotărât că pentru fixarea limitelor loturilor de împroprietărire pe teren, să se confecționeze bome de lemn de esență tare, cu formă cilindrică¹³⁸, Ministerul Agriculturii și Domeniilor revine asupra acestei decizii în iulie 1946, stabilind că bornele de delimitare să fie confecționate din beton pentru că erau mult mai rezistente, de formă prismatică, prețul fiind de 8.000 lei bucata.¹³⁹

Pentru desăvârșirea reformei agrare, Consiliul Politic al județului Putna a hotărât în noiembrie 1945 membrii componenți ai Comisiei pentru definitivarea reformei: președintele comisiei – judecătorul Dumitru Sârbu, Constantin Chele – prefectul județului, ing. Victor Bulinaru – director al Camerei Agricole Putna și reprezentanți ai plugarilor – Vasile Tacu (P.C.), Vasile Z. Necula (P.S.D.) și Constantin Gheorghită (F. P.)¹⁴⁰

Distribuirea titlurilor de proprietate de către primăria a fost însoțită de încălcări ale legii, de reclamații ale celor îndreptățiți să le primească. Cu toate că aceste titluri au fost predate de Comisia de Îndrumare a Reformei Agrare în toamna lui 1945, multe dintre ele au ajuns în mâna țăranilor abia în 1947.

Într-o Adresă a Prefecturii Putna către Comisia de Reformă Agrară din decembrie 1946 se semnală că „nici până în prezent nu s-au distribuit titlurile de proprietate locuitorilor. Am primit reclamații că s-au făcut rectificări în titluri, în sensul că s-au modificat suprafețe, numerele loturilor și chiar moșiile unde erau împroprietăriți țăranii. În cazul în care s-au făcut erori, acestea nu pot fi îndreptate decât numai pe bază de hotărâre legală semnată de toți membrii comisiei”.¹⁴¹

¹³⁷ *Ibidem*, dosar nr. 80/1948, f. 15

¹³⁸ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 52/1946, f. 77

¹³⁹ *Ibidem*, f. 242

¹⁴⁰ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 70/1945, f. 421

¹⁴¹ *Ibidem*, dosar nr. 73/1946, f. 169

În Mărășești, primarul comunei a confiscat tabelele cu îndreptățiții la împrăștiere, pe motiv că sunt falsificate, stopând procesul de distribuire a terenurilor, iar cetățenii au fost puși în imposibilitatea de a însămânța pământurile.¹⁴²

În Herăstrău, titlurile de proprietate ale țăranilor îndreptățiți s-au distribuit numai la 24 locuitori, iar restul de 30 locuitori nu s-au prezentat pentru că n-au avut bani să plătească 40.000 lei fiecare, încasați de președintele de Plasă pentru deplasări.¹⁴³

Comitetul Local de Împrăștiere din Andreiașu a distribuit 187 titluri de proprietate, iar titlurile îndreptățiților Stoica C. Rotaru și Constantin Frățilă au fost refuzate pe motiv că nu au fost semnate de regele Mihai I, aceștia susținând că nu sunt valabile.¹⁴⁴

În 22 februarie 1948, locuitorii din Parava au înaintat Prefecturii Putna o scrisoare prin care aduceau la cunoștință că deși împrăștiții nu au fost puși până-n prezent în stăpânirea pământului ce li s-a atribuit, sunt obligați să achite dări către Stat pentru aceste pământuri.¹⁴⁵

Despre modul de aplicare al reformei agrare în județul Putna, Comisia de Îndrumare a Reformei Agrare reclama Camerei Agricole la 22 octombrie 1946 că „s-au lucrat cu superficialitate, mai mult în birou decât pe teren și de multe ori fără asistența vreunui membru din Comitetul Local de Împrăștiere. Astfel cei îndreptățiți nu-și cunosc loturile la fel cum nici unele comune nu-și cunosc cota repartizată.”¹⁴⁶

În plasa Panciu, schița de plan pentru comuna Ciușlea a rămas doar pe hârtie.

Moșia Bibescu, din plasa Odobești este încă neperimetrată.

Comunele Ciorani, Pufești, Domnești, Păunești din plasa Adjud

¹⁴² Ibidem, f. 171

¹⁴³ Ibidem, f. 190

¹⁴⁴ Ibidem, f. 194

¹⁴⁵ Ibidem, dosar nr. 80/1948, f. 2

¹⁴⁶ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 52/1946, f. 301

nu-și cunosc loturile atribuite.

În Bătinești, plasa Panciu, nu s-au făcut defalcările.”¹⁴⁷

Pretura Plasei Panciu informa Prefectura județului Putna la 25 mai 1948 că „din cauză că în aplicarea pe teren a reformei agrare s-au făcut multe greșeli, azi se întâmplă multe și repetate incidente între locuitori, care culminează cu bătăi sau chiar crime.

Organele de aplicare a reformei agrare au lăsat în unele comune plusuri de teren, iar în altele au anulat titluri de proprietate din lipsă de pământ. Este un haos care atrage zilnic încăierări și bătăi.

Cazuri concrete s-au semnalat în Copăcești, Berești, Păunești, Valea Seacă, Parava, Drăgușani, Sascut, Bâlca și Păunești”¹⁴⁸.

Aplicarea reformei agrare în județul Putna a fost însoțită de nedreptăți făcute de organele competente țăranilor, de nemulțumiri ale acestora, de abuzuri care au determinat numeroase acte de violență atât între plugari, cât și între cei însărcinați cu realizarea reformei agrare și cei îndreptățiți la împrumut.

Aprecieri în acest sens am cules și din corespondența vremii.

La 26 august 1945, Vasile Vală din Crucea de Jos îi scria prietenului său din București, Popa Nicolae, despre modul în care s-a făcut împrumutarea pentru unii care au luptat pe front: „*Dragă Nicolae sunt într-o situație jalnică și nu numai eu, ci pentru toți care acum ne întoarcem acasă, la noi în comună.*

Nu s-a făcut nimic pentru noi. S-a făcut tot pentru acei care au stat acasă și au dat bani, iar noi nici un sprijin de la nimeni, pământul care s-a împărțit, l-au împărțit tot domnii care au stat acasă, iar noi care am fost la datorie, am luat restul ce a rămas de la ei”¹⁴⁹.

Dezordinea și haosul din lumea satelor sunt ilustrate într-o altă scrisoare a lui Rădulescu Stratone din Focșani către ing. Dumitru Popescu, Câmpulung:

¹⁴⁷ *Ibidem*, f. 302

¹⁴⁸ *Idem*, fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 80/1948, f. 16

¹⁴⁹ *Ibidem*, dosar nr. 70/1945, f. 281

„Cu pârlouga de pe câmp am pățit greu cu țărani. Au tăbărât ca sălbaticii cu tot satul, cu vitele, cu coasele și căruțele, dar i-am îndepărtat, după ce bineînțeles și-au luat ce le-au trebuit. Voi vedea ce voi putea face ca să putem aduna și noi ceva. Toți se fac stăpâni. Dacă și postul de jandarmi a pus stăpânire pe o bucată de pământ.”¹⁵⁰

Dacă art. 12 din Legea pentru reforma agrară dădea întâietate la împroprietărire ostașilor, nu puține au fost cazurile în care aceștia au rămas fără pământ.

Oancea Constantin, com. V/3 Dorobanți O.P.M.25 îi scria lui Oancea Vasile din Plasa Vidra, la 28 mai 1945 *„mi-ați scris că mi-au dat o jumătate de ha de pământ. Asta s-o creadă numai Dl Primar și toți ceilalți din Consiliul lui, pentru că nouă ni s-a spus că ne completează 5 ha.”¹⁵¹*

O altă scrisoare din 7 mai 1945 a soldatului Clană Costică din Reg. 3 AMB, 2 OPM 36 adresată lui Chiorchi Poiana din Suraia, denotă nedreptățile la care au fost supuși luptătorii de pe front: *„Gândiți-vă și la mine care sunt departe de familia mea! Știți prea bine că nu sunt așa bogat, ajutor puțin, pământ nu mi s-a dat”¹⁵²*

Șerban Dragomir din Reg. 10 Dorobanți îi scria tatălui său, Grigore Dragomir, *„Tăticule văd că îmi spui că ni s-a dat câte 1 ha de pământ și îmi spun că mi l-au luat înapoi”¹⁵³*

La 27 mai 1945, cap. Tudorașcu Vasile din Reg. 9 Roșiori, Gardă Regina Elena transmitea părinților săi următoarele rânduri: *„Dragii mei părinți și mie nu mi s-a dat. Să-mi dai numele celui om care a făcut împroprietărirea, fie primar, fie notar, căci eu am leac de jocul lor, căci este dreptatea în mâinile noastre.”¹⁵⁴*

Sergentul Sandu Stoian, I Pompieri, com. a II-a Craiova se

¹⁵⁰ *Ibidem*, f. 313

¹⁵¹ *Ibidem*

¹⁵² *Ibidem*

¹⁵³ *Ibidem*

¹⁵⁴ *Ibidem*

plângea lui Gheorghe I. Pătrașcu din Vultur, „*gândiți-vă că mie nu mi-ați dat pământ. Eu care am fost în război de două ori și nu am primit nimic și alții care nu au fost, au primit*”.¹⁵⁵

Aprecieri nefavorabile despre aplicarea reformei agrare în județul Putna se desprind dintr-o altă scrisoare adresată de Ion Oncioiu, din comuna Găuri, către președintele Frontului Plugarilor din Focșani:

„*Cu ocazia exproprierei terenului arabil, imaș și fâneată a domnilor D. Grosu și Emil Rădulescu, situat pe teritoriul comunei Găuri, dl Dumitru Pleșcan, delegatul ales de popor pentru a ne împrumietări a procedat în felul următor:*

„*Terenul a fost măsurat de Nicolaie Năstase, care ne-a servit în mod conștiincios apoi ne-a fost predat de dl D. Pleșcan, dându-ni-se câte 1 ha la 5-6 locuitori, adică maxim 10 prăjini de fiecare locuitor.*

Pentru terenurile de frunte s-a luat câte 1500 - 3500 lei de fiecare împrumietărit, iar pentru cei săraci – alții cu 4 - 9 copii și din cei care au fost pe front – neavând de unde da bani, au rămas fără pământ.”¹⁵⁶

Ritmul aplicării reformei agrare în fostul județ Putna a făcut ca în ianuarie 1946 Frontul Plugarilor să anunțe efectuarea ultimelor lucrări ale reformei, iar la 18 aprilie 1946, Ministerul Agriculturii și Domeniilor să comunice Prefecturii faptul că „*exproprierea este aproape terminată în județul dumneavoastră, urmând a fi perfectate lucrările de împrumietărire, prin eliberarea titlurilor de proprietate celor îndreptățiți*”.¹⁵⁷

La 1 iulie 1946, Raportul nr. 2657 al inspectorului delegat pentru reforma agrară în județul Putna arăta că averea titlurilor de împrumietărire se apropie de final.¹⁵⁸

O săptămână mai târziu, la 7 iulie 1946, are loc la Focșani, o

¹⁵⁵ *Ibidem*, dosar nr. 73/1946, f. 77

¹⁵⁶ *Ibidem*, dosar nr. 70/1945, f. 322

¹⁵⁷ Keith Hitchins, *România între 1866 - 1947*, Editura Humanitas, București, 1996, p.573

¹⁵⁸ A.N.Vn., fond Camera de Agricultură Putna, dosar nr. 51/1945, f. 15

mare întrunire publică, la care participă prim-ministrul dr. Petru Groza, prilej cu care cele 14.272 familii împrăștiate primesc titlurile pentru cele 12.669 ha expropriate.¹⁵⁹

Realizarea reformei agrare din 1945 a avut ca rezultat crearea de noi gospodării țărănești și lichidarea marii proprietăți funciare precum și formarea de noi raporturi sociale în lumea rurală.

Totuși suprafața de pământ primită de fiecare țăran a fost atât de mică încât statutul său economic și social nu s-a schimbat prea mult. Multe gospodării au rămas tot atât de fragmentate ca și înainte, dat fiind că guvernul nu a manifestat nici un fel de interes pentru contopirea fâșiilor de teren risipite. Producția de cereale a crescut în general în dauna altor culturi, întrucât guvernul dădea o atenție relativ scăzută intensificării și diversificării agriculturii. Creșterea animalelor a înregistrat un declin, în special ca rezultat al fragmentării marilor domenii.¹⁶⁰

Pe parcursul aplicării reformei agrare reprezentanții guvernului au ezitat să facă referiri la colectivizare deoarece riscau să-și îndepărteze țăranii.

Însă realizarea colectivizării agriculturii din martie 1949 a anulat efectele reformei din 1945 pentru că mica proprietate privată a fost lichidată, fiind astfel asimilată de proprietatea obștească.

* * *

Sintetizând, credem că lucrarea, axată numai și numai pe prezentarea documentelor de arhivă, reflectând nu numai realitatea ca atare, cât și diversitatea de înțelesuri și sensuri politico-economice emenate, probează, chiar limitat la aria fostului județ Putna, că reforma agrară din 1945, nu a putut constitui nici suportul și nici argumentul viitorului proces de colectivizare și socializare a agriculturii.

Fărămițând marea proprietate, a fost spulberată posibilitatea evoluției firești a agriculturii spre constituirea și dezvoltarea fermelor

¹⁵⁹ *Ibidem*, dosar nr. 52/1946, f. 176

¹⁶⁰ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 16/1946, f. 26

moderne și modernitate, pe de o parte, pe de alta, fărâmițată, prin lipsa mijloacelor tehnice și financiare, mica proprietate țărănească nu a putut rezista privațiunilor și s-a dovedit a fi incapabilă de a contribui la ridicarea nivelului de trai al țăranului, la dezvoltarea agriculturii ca ramură de bază a economiei românești.

Concomitent, mărturiile probează faptul că nicicând țăranul român nu a acceptat, nici ca idee, nici ca fapt în sine, socializarea agriculturii.